

OMA KOTI KULLAN KALLIS

OPAS VUOKRALLA ASUMISEN TUEKSI

SISÄLLYS

Johdanto	2
Muutto	3
Mistä vuokra-asunto?.....	4
Kun asunto löytyy.....	5
Vuokrasopimus.....	6
Vuokravakuus.....	7
Alku- ja lopputarkastus.....	8
Muuttoilmoitus.....	8
Sähkösojimus.....	9
Kotivakuutus.....	9
Vuokrasuhteen päätyminen.....	10
Loppusiivous.....	10
Vuokrasopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	11
Asuminen	12
Vuokralaiset oikeudet & vastuut.....	13
Järjestyssäännöt.....	14
Paloturvallisuus.....	14
Jätteidn lajittelu.....	15
Asunnon siisteys.....	16
Talous	17
Taloudellinen asuminen.....	18
Asumisen tuet.....	19
Taloushaasteet.....	20
Vuokraelka & häätö.....	21
Hasteet asumisessa	22
Asumisen ongelmatilanteet.....	23
Hiljaisuus.....	24
Asunnottomuus.....	25
Jos tarvitset apua	26
Vuokranantaja.....	27
Asumisneuvonta.....	28
Sosiaalipalvelut.....	29
Seurakunta.....	30
Vapaa-aika	31
Kulttuuri- ja harrastustoiminta.....	32
Lähteet	33

JOHDANTO

Oma koti on tärkeä! Asuminen on yksi osa elämänhallintaa ja siinä voi joskus ilmetä haasteita. Opas on suunniteltu vuokralla asumisen tueksi. Opas sisältää perustietoa vuokralla asumisesta sekä vinkkejä erilaisiin asumisessa ilmeneviin haasteisiin.

AsTu- Asumisen tukemisella eteenpäin on Nivalan Työpajasäätiö sr:n hallinnoima kehittämishanke, joka toimii Ylivieskan, Nivalan, Haapajärven ja Pyhäjärven alueella. Hankkeen pääyhteistyökumppaneita ovat Kiinteistö Oy Rillankivi, Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot, Kiinteistö Oy Nivalan Vuokrakodit, Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde sekä Nivalan seurakunta.

Hanke tuottaa ja kehittää ennaltaehkäisevää, julkisia palveluita täydentävää arjen sujumista tukevaa toimintamallia. Hanke toimii alueella vuosina 2021–2024. Hankkeen rahoittaa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA). Tämä opas on osa hankkeen tuottamaa kehittämistyötä, jonka tavoitteena on vuokranmaksuvaikkeuksien häätöjen väheneminen sekä asuinalueiden viihtyvyyden, turvallisuuden ja häiriöttömyyden parantuminen.

MUUTTO

MISTÄ VUOKRA-ASUNTO?

Vuokra-asunnon etsiminen kannattaa aloittaa kunnan vuokra-asuntoyhtiöiden kautta. Lisäksi asuntoja tarjoavat yksityiset vuokranantajat sekä erilaiset paikalliset yhdistykset.

Tee asuntohakemuksesi aina huolella. Mieti tarkasti kriteerit toivomasi asunnon suhteen: asunnon koko, asuinalueen sijoittuminen sekä vuokran määrä, jonka pystyt maksamaan sivukuluineen (mm. vesi- ja sähkölasku).

Harkitse myös tarkasti päätöstäsi, kun sinulle tarjotaan asuntoa. Mikäli hylkää asuntotarjouksen, voit joutua odottamaan seuraavaa asuntotarjousta pitkäänkin. Huomioithan, että vuokratyöyhtiöiden asuntotarjoukset ovat voimassa yleensä tarjouksessa mainitun ajan. Yksityisen vuokranantajan tai yhdistyksen tarjouksen voimassaolo tulee tarkistaa erikseen.

Vuokranantajalla on oikeus tarkistaa luottotietosi. Merkinnät luottotiedoissa voivat vaikuttaa asunnon saamiseen, vuokravakuuden määrään sekä vuokrasopimuksen muotoon (määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva sopimus).

Mistä asunto?

- Tarkista kunnan vuokra-asuntoyhtiön sivuilta vapaat asunnot ja tee hakemus. Hakemus kannattaa tehdä vaikka vapaita asuntoja ei sillä hetkellä olisikaan tarjolla.
- Tarkista sosiaalinen media - eri kanavia voi hyödyntää niin tarjottavien asuntojen kuin oman ilmoituksen laatimisen kautta.
- Kauppojen ilmoitustaulut ovat oivallinen paikka löytää vinkki vapaasta asunnosta.
- Monilta nettisivuilta (tori.fi, etuovi.com, vuokraovi.com) löytyy yksityisten henkilöiden vuokraamia asuntoja koko maan kattavasti.
- Paikallislehtien ilmoitukset kannattaa tarkistaa.
- Asunnonvälitystoimistot välittävät myös vuokra-asuntoja.
- Jos sinulla on tuttuja paikkakunnalla, voit kysellä heiltä.

**Tarkista
ensimmäisenä
kunnallisten
vuokratyöyhtiöiden
sivuilta vapaat
asunnot ja tee
hakemus!**

KUN ASUNTO LÖYTYY

Ennen kuin vuokra-asuntoon pääsee muuttamaan, laaditaan kirjallinen vuokrasopimus vuokranantajan ja vuokralaisen välille. Vuokrasopimukseen kirjataan minkä ajan vuokrasopimus on voimassa, sekä yksityiskohdat muista asumiseen liittyvistä asioista, kuten vuokran määrä, vuokranmaksupäivä sekä muut mahdolliset asumisesta aiheutuvat kulut (lämmitys, vesimaksu, saunavuorot ja autopaikka).

Vuokrasopimus on joko määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Määräaikainen vuokrasopimus tarkoittaa, että sopimukseen kirjataan milloin se päättyy. Määräaikainen vuokrasopimus päättyy automaattisesti ilman irtisanomista sinä päivänä joka sopimukseen on kirjattu. Jos haluat jatkaa vuokra-asunnossa asumista, tarvitset uuden vuokrasopimuksen. Määräaikaista sopimusta ei voi irtisanoa sinä aikana, kun sopimus on voimassa. Tämä koskee sekä vuokralaista että vuokranantajaa. Toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus jatkuu, kunnes vuokralainen tai vuokranantaja irtisano sen.

Huomioi vuokrasopimusta tehdessäsi mahdolliset lisäehdot esimerkiksi siitä, onko kotivakuutus välttämätön tai onko lemmikkieläinten pitäminen asunnossa sallittua. Usein vuokrasopimuksen lisäehdoissa kielletään myös tupakointi sisätiloissa tai asetetaan erillinen ehto ensimmäiseksi mahdolliseksi irtisanomispäiväksi. Tarkista asunto huolellisesti ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista.

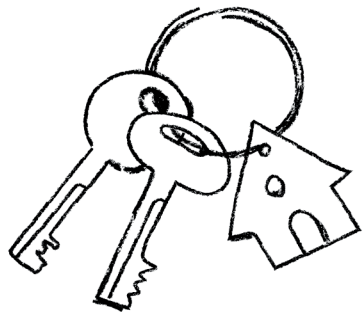
Muuttoavustusta on mahdollista hakea Kelalta toimeentulotukihakemuksen yhteydessä!

VUOKRASOPIMUS

Hyvin tehty vuokrasopimus turvaa molempia osapuolia. Vuokrasopimus on tehtävä kahtena kappaleena, joista toinen jää vuokranantajalle ja toinen vuokralaiselle.

Nämä asiat olisi hyvä kirjata vuokrasopimukseen:

- Vuokralaisen sekä vuokranantajan tiedot
- Vuokranantajan tilinumero
- Vuokran määrä ja maksupäivä
- Lämmitys, sähkö ja vesi
- Autopaikka, saunamaksu ym.
- Vuokravakuuden määrä sekä ehdot millaisten kulujen maksamiseen sitä voidaan tarvittaessa käyttää.
- Vuokrankorotusehto (esim. elinkustannusindeksi)
- Tarvitseeko vuokralainen asuntoon kotivakuutuksen
- Määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus (irtisanomisaika)
- Erilliset ehdot mm. lemmikkieläinten pitäminen asunnossa

VUOKRAVAKUUS

Vakuus on vuokranantajan pyytämä rahallinen summa tai Kelan/sosiaalitoimen myöntämä maksusitoumus, joka luovutetaan vuokranantajalle ennen kuin vuokralainen pääsee muuttamaan asuntoon. Vakuuden avulla vuokranantaja pyrkii suojaamaan omistamansa asunnon mahdollisilta vuokralaisen aiheuttamilta vahingoilta tai maksamattomilta vuokrilta.

Vuokrasopimukseen olisi hyvä kirjata mitä kustannuksia vakuudella voidaan tarvittaessa kattaa. Vuokralaisen velvollisuus on pitää hyvää huolta asunnon siisteydestä ja kunnosta, sekä maksaa vuokrat ajallaan. Asunnon tavanomainen kuluminen, joka johtuu huoneiston käyttämisestä ei ole vakuudella katettava kulu. Vakuuden tulee olla kohtuullinen. Yleensä vakuus on 1-3 kuukauden vuokraa vastaava määrä.

Rahavakuus on vuokralaisen omaisuutta, joka on vuokranantajan hallinnassa siihen asti kunnes vuokrasuhde päättyy. Itse suorittamasi rahavakuuden saat takaisin asumisen päätyttyä, mikäli asunnon kunnossa ei ole huomautettavaa, loppusiivous on tehty ohjeiden mukaisesti eikä asumiskuluja ole jäänyt suorittamatta.

Mikäli tarvitset toimeentulotukea vakuuden maksamiseen, jätä vakuushakemus Kelaan ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista. Tarvitset Kelalle hakemusta varten asuntotarjouksen tai alustavan vuokrasopimuksen.

**Osoitteesta
www.vuokralaiset.fi
löydät kattavan
tietopaketin vuokralla
asumisesta**

ALKU- JA LOPPUTARKASTUS

Ennen vuokrasuhteen alkamista voidaan sopia alkutarkastuksen tekemisestä vuokrahuoneistossa yhdessä vuokranantajan tai vuokranantajan edustajan kanssa. Kaikissa kunnallisissa vuokralayhtiöissä alku- ja lopputarkastuksia ei tehdä yhdessä vuokralaisen kanssa. Asunnot tarkastetaan vuokranantajan toimesta ennen uuden vuokralaisen asuntoon muuttamista. Vuokralainen kannattaa asuntoon muuttaessaan ottaa valokuvat asunnon kunnosta. Erityisen tärkeää tämä on silloin, jos huoneistossa on muuttamishetkellä jokin havaittava epäkohta.

Kun vuokralainen on tyhjentänyt ja siivonnut asunnon on lopputarkastuksen aika. Se voidaan tehdä yhdessä vuokranantajan kanssa avainten luovutuksen yhteydessä, tai vuokranantajan toimesta vuokralaisen pois muutettua. Selvitä mikä käytäntö vuokranantajallasi on.

Lopputarkastuksessa asunnon kunto sekä mahdolliset siivous- ja korjaustarpeet käydään läpi. Mikäli lopputarkastuksessa havaitaan vuokralaisen vastuulle kuuluvien jälkien korjaamista, vuokravakuudesta voidaan pidättää kohtuulliset kulut, jotka vuokranantajalle tästä aiheutuvat.

MUUTTOILMOITUS

Tee muuttoilmoitus Postiin ja Digi- ja väestötietovirastoon viimeistään viikon kuluessa muutosta. Muuttoilmoitus on tärkeää tehdä, jotta saat postin oikeaan osoitteeseen. Digi- ja väestötietovirastoon tehtävä muuttoilmoitus on lakisääteinen.

Tämä on tärkeää myös, jos olet oikeutettu saamaan Kelalta asumistukea. Digi- ja väestötietoviraston rekisterissä on oltava ajantasaiset osoitetiedot.

Voit tehdä sekä Postin että Digi- ja väestötietoviraston muuttoilmoituksen Postin verkkosivuilla osoitteessa www.posti.fi/muuttoilmoitus/. Ilmoituksen voi tehdä myös postista saatavalla lomakkeella.

SÄHKÖSOPIMUS

Tee asuntoosi sähkö sopimus, jos se on vuokralaisen vastuulla. Sähkö sopimusta tehdessäsi kannattaa vertailla eri sähkö yhtiöiden hintoja sekä vaihtoehtoisia sopimuksia, ja valita niistä sinulle mieluisin.

Tilanteessa jossa sähkö yhtiö vaatii asiakkaalta vakuutta tai ennakkomaksua, Kela voi myöntää energiayhtiölle vakuuden asiakkaan puolesta. Sähkö vakuutta voi hakea toimeentulotukihakemuksen yhteydessä.

KOTIVAKUUTUS

Huomioi vuokrasopimusta tehdessäsi velvoittaako vuokranantaja ottamaan asuntoon kotivakuutuksen. Kotivakuutusta tehdessä kannattaa ottaa riittävän kattava vakuutusturva, johon kuuluu vuokralaisen vastuuvakuutus.

Maksuhäiriömerkintä ei ole automaattisesti este vakuutuksen myöntämiselle. Jotkut vakuutusyhtiöt myöntävät kotivakuutuksia maksuhäiriömerkinnästä huolimatta. Yleensä tässä tapauksessa vakuutuksen koko ensimmäisen vuoden maksu suoritetaan heti oston yhteydessä ennakkomaksuna.

Jos saat toimeentulotukea Kelasta voit hakea maksusitoumusta kotivakuutukseen, jolloin Kela sitoutuu maksamaan sinulle myönnetyn kotivakuutuksen kustannukset tai osan niistä.

VUOKRASUHTEEN PÄÄTTYMINEN

Kun muutat pois:

1. Irtisano asuntesi vuokrasopimus kirjallisesti.
2. Tee asuntoon huolellinen loppusiivous.
3. Asuntoon ei saa jättää henkilökohtaisia tavaroita tai huonekaluja. Ylimääräisen irtaimiston voi toimittaa esimerkiksi hyötyjäteasemalle.
4. Palauta asunnon avaimet ja sovi lopputarkastuksesta sekä vuokravakuuden palauttamisesta.
5. Tee muuttoilmoitus Digi- ja väestötietovirastoon.
6. Irtisano sähkösopimus ja tee uusi sopimus uuteen osoitteeseen.
7. Muista myös siirtää kotivakuutus uuteen osoitteeseen.

LOPPUSIIVOUS

Näin teet perusteellisen muuttosiihouksen:

- Tyhjennä asunto ja vie roskat pois.
- Pyyhi kaappien sisä- ja ulkopinnat sekä hyllyt ja laatikot.
- Puhdista kylmälaitteet ja niiden taustat.
- Sulata ja puhdista pakastin, sammuta virta ja jätä pakastimen sekä jääkaapin ovi auki.
- Pese keittiön pesuallas ja tasot.
- Pese liesiuuni ja uunipellit, liesiuunin sivut ja liesiuuniuikon kaapiston taustat.
- Puhdista liesikuvun rasvasuodatin.
- Pese ja puhdista kylpyhuone- ja wc-tilojen pesuallat, wc-istuimet sekä lattiakaivot.
- Pese ikkunakarmit ja ikkunat. Ikkunat pestään myös ulkopuolelta säiden salliessa!
- Pyyhi sälekaihtimet, mikäli sellaiset on.
- Imuroi lattiapinnat ja pyyhi ne kostealla.
- Tyhjennä asuntesi häkkivarasto. Jätä sen ovi auki ja poista oma lukkosi.
- Poista parvekkeelta, terassilta tai piha-alueelta kaikki omat tavarasi.
- Mikäli sinulla on sauna, pese sauna huolellisesti.
- Jos sinulla on oma astianpesukone, vie se pois. Tulppaa astianpesukoneelle tuleva vesijohto sekä poistoliitäntä, joka on viemäriin johdettavien pesuvesien viemäriputkessa.
- **Jos et itse pysty siivoamaan asuntoasi, voit tilata loppusiivouksen myös paikallisilta palveluntuottajilta!**

VUOKRASOPIMUKSEN IRTISANOMINEN

Vuokralainen

Vuokralaisen irtisanoessa toistaiseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen on irtisanomisaika:

- Vuokrasuhteen kestosta riippumatta 1 kokonainen kalenterikuukausi.
- Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Perustetta irtisanomiseen ei tarvita.

Vuokranantaja

Vuokranantajan irtisanoessa toistaiseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen:

- Alle vuoden kestäneessä vuokrasuhteessa irtisanomisaika on 3 kokonaista kalenterikuukautta.
- Vähintään vuoden kestäneessä vuokrasuhteessa irtisanomisaika on 6 kokonaista kalenterikuukautta.
- Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Lisäksi ilmoituksessa on mainittava irtisanomisen peruste ja sopimuksen päättymisajankohta.

VUOKRASOPIMUKSEN PURKAMINEN

Vuokrasopimuksen purkaminen edellyttää olennaista sopimusrikkomusta. Merkitykseltään vähäisten laiminlyöntien takia sopimusta ei saa purkaa. Purkuoikeuttaan käyttävän osapuolen on annettava toiselle sopimusosapuolelle kirjallinen purkamisilmoitus. Ilmoitus on aina annettava tiedoksi todisteellisesti. Siinä on mainittava purkamisperuste ja vuokrasuhteen päättymisen ajankohta, jos vuokrasuhde halutaan päättyväksi myöhemmin kuin välittömästi purkamisilmoituksen tiedoksiannosta.

Vuokranantajan oikeus purkaa vuokrasopimus

Perusteita vuokrasopimuksen purkamiselle voivat olla esimerkiksi:

- Kahden kuukauden maksamaton vuokra
- Toistuva tai vakava häiriön aiheuttaminen
- Asunnon huono hoitaminen
- Muut sopimusrikkomukset

Vuokralaisen oikeus purkaa vuokrasopimus

Perusteita vuokrasopimuksen purkamiselle voivat olla esimerkiksi:

- terveydelle aiheutuu vaaraa huoneiston käyttämisestä
- jos et saa huoneistoa hallintaasi sovituna ajankohtana ja tästä aiheutuu sinulle olennaista haittaa
- huoneisto ei vuokrasuhteen alkaessa ole vaadittavassa tai sovitussa kunnossa tai tulee vuokrasuhteen aikana puutteelliseen kuntoon/vuokranantaja ryhtyy huoneistossa merkittäviin korjaustöihin

ASUMINEN

VUOKRALAISEN OIKEUDET

1. Oikeus normaaliin elämään kodissasi.
2. Oikeus kotirauhaan - naapurit eivät saa häiritä kotirauhaa esimerkiksi metelöimällä yöllä.
3. Oikeus asua vuokra-asunnossa vuokrasopimuksen mukaisesti. Vuokranantaja saa tulla asuntoon vain joissakin poikkeustapauksissa.
4. Oikeus muuttaa vuokraamaasi asuntoon sovittuna päivänä. Mikäli muutto viivästyy vuokranantajasta johtuvista syistä, ei vuokraa tarvitse maksaa viivästyspäiviltä.
5. Oikeus saada käyttöösi asunnon avaimet.
6. Lain mukainen irtisanomisaika.

VUOKRALAISET VASTUUT

1. Maksa vuokra ajallaan. Vuokranantaja voi korottaa vuokraa sen mukaan, mitä vuokrasopimuksessa on sovittu.
2. Huolehdi siitä että asunto ja varusteet pysyvät hyvässä kunnossa.
3. Hävitä jätteet oikein.
4. Noudata talon järjestyssääntöjä.
5. Noudata taloyhtiön ohjeita yhteisten tilojen osalta: saunavuorot, autopaikat, irtaimiston säilyttäminen varastossa.
6. Vuokralainen on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Vuokralainen vastaa myös vieraidensa aiheuttamista vahingoista tai häiriöistä.
7. Kysy lupa vuokranantajalta, jos haluat tehdä asunnossa muutoksia (esim. maalata seinän). Et saa tehdä muutoksia ilman lupaa, vaikka maksaisit remontin itse.
8. Ilmoita mahdollisimman pian vuokranantajalle asunnossa ilmenevistä vioista.
9. Pidä kiinni vuokrasopimuksessa mainituista ehdoista (esim. kotivakuutuksen, lemmikkien ja tupakoinnin osalta).

JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Taloyhtiöiden järjestyssäännöt ovat kaikkien asukkaiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta varten. Vuokranantajaltasi saat tietoosi taloyhtiösi järjestyssäännöt. Tutustu järjestyssääntöihin huolellisesti. On hyvä muistaa, että asunnon vuokraaja vastaa myös vieraidensa käytöksestä.

Jokaisella asukkaalla on oikeus kotirauhaan. Naapurisi eivät saa häiritä kotirauhaa esimerkiksi kovalla metelillä yöllä. Jos naapurisi rikkoo järjestyssääntöjä usein ja vakavasti, keskustele ensin asiasta naapurisi kanssa. Jos tämä ei auta, ota yhteyttä vuokranantajaan. Vakavissa ja akuuteissa rikkomuksissa ole yhteydessä kiinteistönhoitajaan tai poliisiin.

PALOTURVALLISUUS

Paloturvallisuus on yhtiön kaikkien asukkaiden yhteinen asia. Vahinko yhdessä asunnossa voi vaikuttaa moneen muuhun asuntoon. Alla muutama vinkki paloturvalliseen kotiin.

- Lue oman taloyhtiösi järjestyssäännöt sekä selvitä kokoontumispaikka tulipalotilanteiden varalle.
- Varmista, että asunnostasi löytyy palovaroitin ja sammutuspeite. Vastuu palovaroittimen hankinnasta ja toimintakunnosta on asukkaalla. **Testaa palovaroittimesi toimivuus kerran kuussa!**
- Jos tupakoit, selvitä missä saa tupakoida. Älä tupakoi sisällä asunnossa.
- Käytä mieluiten sähkökynttilöitä. Jos kuitenkin poltat tavallisia kynttilöitä, tarkista, että kynttilän ympäristössä ei ole syttyvää materiaalia. Valvo aina kynttilää, kun poltat sitä.
- Älä laita sähköpattereiden päälle tekstiilejä, koska ne voivat syttyä palamaan.
- Älä kuivaa saunassa pyykkiä tai laita kiukaan päälle tavaroita, koska ne voivat syttyä palamaan.
- Älä säilytä tavaroita liedon päällä.
- Parvekkeella grillaaminen on kielletty kaas- ja hiiligrilleillä. Pienet sähkögrillit ovat yleensä sallittuja. Tarkista asia vuokranantajaltasi.

Lisää tietoa kodin paloturvallisuudesta osoitteessa:
<https://www.kodinturvaopas.fi/paloturvallisuus/>

JÄTTEIDEN LAJITTELU

Suomessa on yleinen jätteiden lajitteluvollisuus. Lajittelulla säästetään luonnonvaroja, ja osa lajitellusta jätteestä voidaan käyttää uudestaan. Kodin vaaralliset jätteet voi palauttaa maksutta hyötyjäteasemille.

Poltettava jäte

- likainen paperi, pahvi ja kartonki
- muoviset ämpärit, kanisterit, lelut jne.
- pakkaukset, jotka eivät sovellu pakkajätteiden keräykseen
- vaipat ja terveysitteet
- nahka, kumi, posliini, peili- ja ikkunalasi
- pölymuripussit, hehkulamput
- tupakantumpit ja tulipesien tuhkat
- lemmikkien kuivikkeet
- lahjapaperit

Biojäte

- ruoantähteet
- vanhentuneet elintarvikkeet
- hedelmien ja vihannesten kuoret
- teepussit, kahvinporot ja suodatinpussit
- pienet määrät talouspaperia tai lautasliinoja

Paristot

- teippaa navat ja toimivat paristot kierrätykseen
- kierrätyspisteistä löydät useista kauppa- ja liikkeistä

Lääkejäte

- vanhat ja käytöstä poistetut lääkkeet kierrätetään apteekkiin

Sähkölaitteet

- Kaikki laitteet, joissa on töpseli tai paristo, tulee toimittaa lähimpään sähköromun keräykseen.

Keräyspaperi

- sanoma- ja aikakauslehdet
- kirjekuoret
- mainosposti
- kopio-paperit
- kirjat (kannet irroitettuina)

Muovi

- puhtaat ja kuivat muovipakkaukset

Kartonkipakkaukset

- pahvipakkaukset
- nestepakkaukset
- kartonkitölkkit
- paperikassit

Metalli

- säilyketölkkit
- pienet metalliesineet
- pantittomat tölkit
- tyhjät aerosolipullot
- alumiiniset tuikkukynttilän kuoret

Lasi

- tyhjät lasipullot, -purkit ja -astiat.

Huonekalut pitää toimittaa hyötyjäteasemalle, ei taloyhtiön jätekatokseen!

ASUNNON SIISTEYS

Siivoathan asuntosi säännöllisesti, jotta se pysyy siistinä ja siellä on mukava asua. Siisteys on myös tärkeää, jotta asunnon lattiat, seinät ja ovet pysyvät hyvässä kunnossa. Vuokralaisena olet sitoutunut siihen, että asunto ja siihen kuuluvat varusteet pysyvät hyvässä kunnossa. Jos et itse kykene huolehtimaan asunnon siisteydestä, voit ostaa siivouspalvelun paikalliselta palveluntuottajalta.

MUISTILISTA SIIVOUKSEEN

Kerran viikossa

- Imuroi kaikki huoneet ja matot.
- Pese lattiat ja pyyhi lattialistat.
- Pese wc ja kylpyhuone.
- Vie roskat keräysastiaan.
- Pyyhi pölyt ja tahrat seinistä/pinnoilta.
- Pese liesi, tiskipöytä ja tiskialtaat sekä keittiön kaakelit.

Harvemmin tai tarpeen mukaan

- Puhdista ja pese lattiakaivo.
- Pese liesituulettimen suodatin.
- Pese uuni. Imuroi ja puhdista samalla myös hellan tausta!
- Pese ikkunat, karmit ja ikkunoiden välit. Myös ulkopuolelta!
- Pyyhi sälekaihtimet.
- Sulata pakastin ja puhdista jääkaappi.
- Vedä jääkaappi paikoiltaan ja imuroi jääkaapin takaosa pölyistä.
- Pyyhi patterintaustat, ovet sekä oven karmit.
- Järjestele ja pyyhi kaapit sekä laatikot.
- Pese matot, verhot ja peitot.
- Puhdista parveke ja parvekelasit.
- Pese saunan lauteet ja lattia.
- Tuuleta patjat ja vuodevaatteet.

TALOUS

TALOUELLINEN ASUMINEN

Jokapäiväisillä valinnoilla on merkitystä. Energiankulutusta vähentämällä voit säästää rahaa. Samalla vähennät energian tuottamisesta syntyviä päästöjä.

Vinkit taloudelliseen asumiseen:

- Madalla asuntosi lämpötilaa. Säädä lämpöpattereita muutaman asteen pienemmälle.
- Osta energiatehokkaita kodinkoneita (ekologiset ohjelmat säästävät sähköä ja vettä).
- Pese vain täysiä astian- ja pyykinpesukoneellisia.
- Pidä valoja päällä vain tarvittaessa. Vaihda hehkulamput LED- tai energiansäästölamppuihin.
- Älä tiskaa juoksevan veden alla, puhdas vesi valuu hukkaan.
- Kytke sähkölaitteista virta pois kun et käytä niitä.
- Älä jätä asunnon ikkunoita tai ovia tarpeettomasti auki.
- Lyhennä suihkuaikaa! Sulje hana shampooon levityksen ajaksi.

ASUMISEN TUET

Asumiseen on mahdollista saada erilaisia taloudellisia tukia, joita haetaan Kelasta.

YLEINEN ASUMISTUKI JA ELÄKKEENSAAJAN ASUMISTUKI

Voit saada Kelasta yleistä asumistukea tai eläkkeensaajan asumistukea, jos tulosi ovat pienet. Asumistuen tarkoitus on auttaa sinua asumismenojen maksamisessa. Asumistukea voi saada vuokra-, omistus-, asumisoikeus- tai osaomistusasuntoon. Hakiessasi asumistukea, täytä Kelan asumistukihakemus joko sähköisesti tai paperilomakkeella. Tarvitset hakemuksen liitteeksi kopion allekirjoitetusta vuokrasopimuksesta, todistus vuokran tai vastikkeen määrästä sekä tositteet ruokakuntasi bruttotuloista. Ilmoita aina muutoksista Kelaan, koska jos tulot, asumismenot tai ruokakunnan muut olosuhteet muuttuvat, asumistuki täytyy yleensä tarkistaa. Kelan nettisivuilla olevien laskurin avulla voit arvioida mahdollisuutesi saada Kelan maksamaa asumistukea sekä etuuden määrän. Vastaus on suuntaa antava arvio antamillasi tiedoilla. Päätöksen asumistuesta saat, kun teet hakemuksen. (Lähde: Kansaneläkelaitos)

TOIMEENTULOTUKI

Kelan perustoimeentulotukea voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Perustoimeentulotuki muodostuu perusosasta ja muista perusmenoista. Oikeus perustoimeentulotukeen ratkaistaan arvioimalla hakijan tuen tarve toimeentulotukilain mukaan ja tekemällä laskelma tuloista ja menoista. Kelan sivuilta löytyvän laskurin avulla voit selvittää mahdollisuutesi saada perustoimeentulotukea ja laskea sen määrän. Laskurin antama vastaus on suuntaa antava arvio. Päätöksen perustoimeentulotuesta saat, kun teet hakemuksen. (Lähde: Kansaneläkelaitos)

**Lisää tietoa asumisen tuista sekä toimeentulotuesta löydät osoitteesta
www.kela.fi**

TALOUSHAASTEET

Maksa joka kuukausi ensimmäisenä asumiseen liittyvät laskut eli asunnon vuokra, sähkölasku ja vesimaksu.

Taloushaasteita voi tulla kenelle tahansa. Useimmiten syynä on yllättävä elämänmuutos, erotilanne, työttömyys tai sairastuminen. On syy mikä tahansa, ei kannata jäädä ongelmien kanssa yksin, vaan ottaa rohkeasti yhteyttä laskuttajaan maksusuunnitelman sopimiseksi. Maksuvaikeuksien kanssa kamppailevat voivat myös saada apua Kelan, asuinkunnan aikuissosiaalityön tai talous- ja velkaneuvojan kautta. Kahden kuukauden maksamaton vuokra on peruste vuokrasopimuksen purkamiseen. Jos et maksa vuokria, voi luottotietoihisi tulla merkintä. Merkintä voi vaikeuttaa asunnon saamista myöhemmin.

Mitä kannattaa tehdä, jos sinulla on ongelmia raha-asioissa?

- Pyydä heti apua jos sinulla on talousvaikeuksia. Silloin ongelmat eivät ehdi kasvaa liian suuriksi.
- Jos sinulla on vuokravelkaa, ota yhteys vuokranantajaasi mahdollisimman pian ja kerro tilanteesi.
- Pyri sopimaan maksusuunnitelma kertyneestä vuokravelasta. Huomioithan että maksusuunnitelma on realistinen. Se ei saa rasittaa talouttasi liikaa.
- Jos et selviydy veloistasi, ota yhteyttä oman kuntasi asumisneuvojaan, sosiaalitoimistoon tai velkaneuvontaan.

Jos sinulla on rahahuolia, voit ottaa yhteyttä myös Takuusäätiön Velkalinjaan tai Kysy rahasta -chattiin. Keskustelut ovat luottamuksellisia ja anonyymeja. Neuvonta on valtakunnallista ja maksutonta. Palvelut löydät osoitteesta www.takuusaatio.fi/palvelut-ja-materiaalit/velkalinja-ja-kysy-rahasta-chat/

Velkalinja
maksuton neuvontanumero 0800 9 8009
arkisin klo 10-14.

Kysy rahasta -chat
ma-to klo 12.30-15.00 sekä ke myös illalla klo 17-19.

VUOKRAVELKA

Vuokra pitää maksaa joka kuukausi vuokrasopimuksessa sovittuun eräpäivään mennessä. Jos suoritus viivästyy, tulee maksamattomasta vuokrasta huomautus. Maksuhuomautuksista tulee lisäkuluja vuokraelkaan (muistutusmaksut). Vuokraelasta kannattaa AINA olla yhteydessä vuokranantajaan ja pyrkiä tekemään maksusuunnitelma!

Jos vuokraelkaa ei suoriteta maksuhuomautuksista huolimatta, siirtyy maksamaton vuokra kuluineen perintätoimistolle hoidettavaksi. Perinnästä kertyy paljon lisäkuluja – useita satoja euroja perintäkuluineen sekä muistutusmaksuineen.

Häätötoimenpiteisiin ryhdytään 2-3 kuukauden vuokraloista. Vuokranantaja voi käynnistää häädön joko purkamalla ensin vuokrasopimuksen tai hakemalla suoraan häätötuomion käräjäoikeudesta. Vuokranantajalle on usein helpompaa hakea suora häätötuomio. Vuokrasopimuksen purkuvaihe voi siis jäädä välistä. Tässä vaiheessa vuokraelasta syntyy maksuhäiriömerkintä, joka voi vaikeuttaa seuraavan asunnon vuokraamista.

HÄÄTÖ

Vuokranantaja ei voi häätää itse vuokralaista asunnosta, vaan häätöön tarvitaan aina käräjäoikeuden antama häätötuomio.

Vuokranantaja voi hakea häätötuomiota käräjäoikeudelta jos:

- vuokrasopimus on irtisanottu tai purettu, eikä vuokralainen tästä huolimatta suostu muuttamaan asunnosta pois.
- vuokrat ovat jääneet maksamatta 2 kuukaudelta.
- vuokralainen viettää asunnossa erityisen häiritsevää elämää.

Vuokranantajan tulee toimittaa käräjäoikeudelta saamansa häätötuomio ulosottovirastoon. Häädön vuokralaiselle toimittaa aina ulosottoviranomainen.

HAASTEET ASUMISESSA

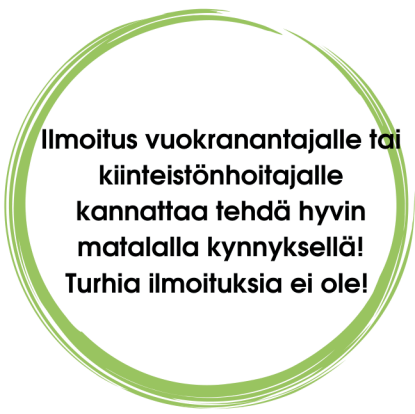
ASUMISEEN LIITTYVÄT ONGELMATILANTEET

Joskus asumisessa ilmenee ongelmatilanteita. Vuokralaisen velvollisuutena on ilmoittaa vuokranantajalle, isännöitsijälle tai kiinteistöhoitajalle esimerkiksi seuraavanlaisista tilanteista:

- jääkaappi, liesi tai asuntoon kuuluva muu kiinteä kalusto on rikki
- kun asunnossa ilmenee sisäilmaongelmia tai tuholaisia
- lämmityspatterit eivät toimi
- wc-istuin on tukossa
- vesihana tai wc-istuin vuotaa
- huomaat yleisissä tiloissa vahingon
- asunnossa on vesivahinko
- kun asuntoon tarvitsee tehdä korjaus- ja muutostöitä

Vuokralaisen on huolehdittava itse mm.

- Lamppu täytyy vaihtaa.
- Palovaroitimen paristo kannattaa vaihtaa kerran vuodessa.
- Liesituulettimen rasvansuodattimen puhdistus

**Ilmoitus vuokranantajalle tai
kiinteistöhoitajalle
kannattaa tehdä hyvin
matalalla kynnyksellä!
Turhia ilmoituksia ei ole!**

HILJAISUUS

Taloyhtiön järjestyssäännöissä on yleensä määritelty hiljaisuus, jonka aikana ei saa häiritä naapureita metelöimällä. Hiljaisuus on yleensä kello 22:00–07:00 välisenä aikana. Tarkista oman taloyhtiösi käytäntö järjestyssäännöistä.

Järjestyssäännöt koskevat myös vieraitasi. Olet vastuussa vieraidesi käytöksestä asunnossasi ja rappukäytävässä. Yörauha ei tarkoita kuitenkaan täyshiljaisuutta. Hiljaisuuden aikana normaaliin elämään kuuluvat äänet ovat sallittuja.

Mikäli häiriö on erityisen vakavaa luonteeltaan tai ilmenee ilta- tai yöaikaan, voi asukas oman harkintansa mukaan soittaa poliisille hätänumeroon 112 ja pyytää heitä tarkistamaan ja tarvittaessa rauhoittamaan tilanteen. Poliisille tehdystä ilmoituksesta tulisi kertoa myös vuokranantajalle.

Hiljaisuuden aikana ei saa esimerkiksi:

- Soittaa musiikkia tai katsoa televisiota kovalla äänellä
- Imuroida ja pestä pyykkiä
- Remontoida asuntoa
- Aiheuttaa kovaa meteliä

**Hiljaisuudella
turvataan
kaikille
rauhallinen
yöaika!**

ASUNNOTTOMUUS

Asunnottomuus tai sen uhka voi kohdata kenet tahansa. Jos olet jäänyt tai jäämässä asunnottomaksi, ilmoittaudu asunnon hakijaksi kuntasi vuokratyöyhtiöön. Ota yhteys myös yksityisiin vuokra-asunnon tarjoajiin.

Mitä tehdä jos jää asunnottomaksi?

- Ota selvää majoitusmahdollisuuksista ja kuntasi asunnottomien palveluista.
- Ota yhteyttä kuntasi asumisneuvojaan tai sosiaalitoimistoon.
- Ilmoita asunnottomuudesta Kelalle. Kela voi tukea sinua taloudellisesti uuden asunnon saamisessa.
- Ilmoita asunnottomuudesta Digi- ja väestötietovirastoon.

**Pyydä apua.
Älä jää yksin
vaikeiden asioiden
kanssa!**

JOS TARVITSET APUA

VUOKRANANTAJA

Vuokranantajaan kannattaa olla yhteydessä matalalla kynnyksellä, jos asumisessa ilmenee epäselvyyksiä. Maksuvaikeuksia kohdatessasi ota yhteyttä vuokranantajaan maksusuunnitelman sopimiseksi.

Alueen kunnallisten vuokranantajien tiedot:

Ylivieska

Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy

Juurikoskenkatu 4

Toimisto on avoinna ma-to klo 09.00-11.00 sekä 12.00-15.00
pe klo 09.00-11.00 sekä 12.00-14.00.

p. 044 7110 822

p. 044 7110 800

www.ylivieskanvuokraasunnot.fi

Nivala

Kiinteistö Oy Nivalan Vuokratodit

Kyntäjäsentie 1

Toimisto on avoinna arkisin klo 10.00 – 15.00

p. 044 0457 430

p. 044 3457 437

www.vuokratodit.fi

Haapajärvi

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot

Kustaa Vaasan katu 2-4

Toimisto on avoinna ma-to 9.00-11.00 ja 12.00-15.00

p. 044 4456 131

p. 044 4456 130

www.haapajarvenvuokratalot.fi

Pyhäjärvi

Kiinteistö Oy Rillankivi

Ollintie 26

Toimisto on avoinna ti – ke klo 9.00 –12.00

p. 0400 688 516

p. 040 660 6992

www.rillankivi.fi

ASUMISNEUVONTA

Asumisneuvonnan ammattilaisilta voi kysyä neuvoa asumiseen liittyvissä asioissa.

Asumisneuvonnan tavoitteena on vuokratyökojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen vähentäminen sekä asumisen jatkumisen turvaaminen. Asumisneuvoja voi auttaa esimerkiksi häätöuhkatilanteissa, vuokratyökojen selvittämisessä tai asunnon hakemisessa.

Asumisneuvonta on yleensä lyhytkestoista matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa. Asumisneuvontaa toteutetaan usein kunnan tasolla tai vuokratyökohtaisissa.

AsTu- Asumisen tukemisella eteenpäin hanke tuottaa yksilöllistä tukea ja ohjausta arjen asumisen tueksi Ylivieskan, Nivalan, Haapajärven ja Pyhäjärven alueella. Hankkeen kautta on mahdollisuus saada tukea mm. palveluihin ohjaukseen, asumisjärjestelyihin sekä tukea viranomaisasiointiin. Hanke toimii vuosina (2021–2024).

Asumisen asioita ja kysymyksiä voivat olla esimerkiksi:

- asunnon hakeminen
- asumisen tuet ja niiden hakeminen
- taloudelliset haasteet
- haasteet viranomais- tai digiasioinnissa
- vaikeudet vuokratyökoissa ja häätöuhka
- asumiseen liittyvät häiriöt
- asunnon ylläpitämiseen liittyvät asiat

Projektipäällikkö

Eveliina Savusalo
044 713 2060

Ylivieska

Projektityöntekijä
Sirpa Kiiskilä
044 713 2062

Haapajärvi - Pyhäjärvi

Projektityöntekijä
Pirkko Laitala
044 713 2064

Nivala

Projektityöntekijä
Jaana Laakkonen
044 713 2063

Projektityöntekijä
Pauliina Annala
044 713 2061

SOSIAALIPALVELUT

Ylivieskan, Nivalan, Haapajärven ja Pyhäjärven sosiaalipalveluiden tuottamisesta vastaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointipalvelut (Pohde).

Voit ottaa yhteyttä sosiaalipalveluihin, jos tarvitset apua tai tukea esimerkiksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, asumiseen, talousongelmiin tai lapsen tasapainoiseen kehitykseen tai hyvinvointiin.

Voit olla yhteydessä myös, jos tarvitset tukea ongelmiin, joihin liittyy esimerkiksi äkillinen kriisitilanne, väkivalta, päihteiden ongelmakäyttö, mielenterveysongelmat tai jokin muu sairaus, vamma tai ikääntyminen.

Voit kysyä neuvoa omaan tai läheisen elämäntilanteeseen liittyen. Yhteyttä kannattaa ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Ota yhteyttä oman kuntasi sosiaalipalveluihin.

Nivala

Sosiaaliohjaaja

044 419 6874

Sosiaaliohjaaja

044 419 6875

Ylivieska

Sosiaaliohjaaja

044 419 5708

Sosiaaliohjaaja

044 4195006

Haapajärvi

Sosiaaliohjaaja

044 445 7825

Pyhäjärvi

Sosiaaliohjaaja

044 445 7648

SEURAKUNTA

Seurakuntien diakoniatyö auttaa arjen ja elämän haasteiden keskellä.

Palvelut on tarkoitettu jokaiselle, joka kokee tarvitsevansa kuuntelijaa ja vierellä kulkijaa. Diakoniatyöntekijään voit ottaa yhteyttä silloin kun tarvitset esimerkiksi kuuntelijaa, hengelliset kysymykset askarruttavat, sairaus tai työttömyys yllättää, taloudelliset huolet painavat tai ihmissuhteissa on hankalaa.

Ota yhteyttä oman seurakuntasi diakoniatyöntekijään.

Nivala

Diakoniatyöntekijä

040 532 5571

<https://www.nivalanseurakunta.fi>

NIVALAN
SEURAKUNTA

Pyhäjärvi

Diakoniatyöntekijä

040 511 8674

<https://www.pyhajarvenseurakunta.fi>

PYHÄJÄRVEN
SEURAKUNTA

Haapajarvi

Diakoniatyöntekijä

044 769 8235

<https://www.haapajarvenseurakunta.fi>

HAAPAJÄRVEN SEURAKUNTA

Ylivieska

Diakoniatyöntekijä

044 711 8628

<https://www.ylivieskanseurakunta.fi>

VAPAA-AIKA

KULTTUURI- JA HARRASTUSTOIMINTA

Mielekäs ajanvietto on tärkeä osa arkea. Mieleiset harrastukset sekä toiminta tukee omaa hyvinvointia ja arjessa jaksamista. Tarkista asuinkuntasi nettisivuilta paikalliset kulttuuri- ja harrastusmahdollisuudet.

Ylivieska
www.ylivieska.fi

Haapajärvi
www.haapajarvi.fi

Nivala
www.nivala.fi

Pyhäjärvi
www.pyhajarvi.fi

LÄHTEET

Asumisen tukemisella eteenpäin- kehittämishanke
Asunto Ensin Verkostokehittäjät
Digi- ja väestötietovirasto
Finlex
Haapajärven seurakunta
Kela
Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot
Kiinteistö Oy Nivalan Vuokratodit
Kiinteistö Oy Rillankivi
Kodin turvaopas
Kuluttajaliitto
Martat
Nivalan seurakunta
Nuorisosasuntoliitto ry
Paloturvallisuusviikko/paloturvallisuusvinkit taloyhtiöille
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
Pyhäjärven seurakunta
Suomen vuokranantajat ry
Takuusäätiö
Vailla Vakinaista Asuntoa ry
Vestia/kotitalouksien lajitteluopas
Ylivieskan seurakunta
Y-Säätiö
Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy

SEURAA MEITÄ SOMESSA!

  @astuhanke

www.astuhanke.fi

